

INBJUDNING

TILL

DE HÖGTIDLIGHETER VARMED

PROFESSORN I NORDISK OCH JÄMFÖRANDE FOLKKULTURFORSKNING FIL. D:R

CARL WILHELM VON SYDOW

PROFESSORN I SVENSKA SPRÅKET FIL. D:R

KARL GUSTAV LJUNGGREN

PROFESSORN I SLAVISKA SPRÅK FIL. D:R

KNUT PETER KNUTSSON

KOMMA ATT I SINA ÄMBETEN INSTALLERAS

AV

LUNDS UNIVERSITETS REKTOR

HÅKAN OHLSSONS BOKTRYCKERI, LUND

1 9 4 0

Den professur i nordisk och jämförande folkkulturforskning, vars innehavare nu skall installeras i sitt ämbete, är i sitt slag den första inom den svenska universitetsorganisationen, men har en ganska lång förhistoria. Dess första begynnelse var mycket anspråkslös. På ansökan av docenterna C. W. VON SYDOW och T. NORLIND samt stadsnotarien NILS ANDERSSON beviljade riksdagen under åren 1913—1920 ett årligt anslag på extra stat å 4.500 kronor »att företrädesvis av sökandena eller genom deras försorg användas för systematisk insamling, förteckning och undersökning av svenska folkminnen», varvid de sålunda hopbragta samlingarna »borde bilda en med universitetet förenad och för forskare tillgänglig folkminnessamling». För förvaring av dessa samlingar uppläts inom universitetshuset ett ganska anspråkslöst rum, där även undervisning i folkminnesforskning meddelades.

Nästa etapp i utvecklingen sammanhänger med universitetets 250-årsjubileum 1918. Vid detta tillfälle insamlades nämligen en del medel i syfte att åstadkomma en professur i folkminnesforskning vid Lunds universitet, vilken till minne av den varmhjärtade föregångsmannen på folklivsforskningens område, GUNNAR OLOF HYLÉN-CAVALLIUS, som föddes 100 år tidigare, skulle bära hans namn. Av olika anledningar kom emellertid den sålunda startade insamlingen icke att leda till ett så betydande resultat, att räntorna å de insamlade medlen kunde räcka till en professur. Ett avsevärt belopp skänktes dock till universitetet att utgöra en fond för folkminnesforskning på villkor att stiftelsen skulle bära Hylén-Cavallius' namn. För att möjliggöra större effektivitet i det avsedda arbetet begärdes från universitetets sida hos statsmakterna en höjning av ovannämnda anslag på 4.500 kronor till 9.000 kronor, vilka tillsammans med räntorna av fonden skulle möjliggöra skapandet av en fast institution, förbunden med undervisningsverksamhet vid universitetet i Lund. Sedan 1920 års riksdag beviljat det begärda anslaget för sagda ändamål, meddelades i Kungl. brev den 19 november 1920 närmare bestämmelser rörande stiftelsens arbetsuppgifter och organisation, föreståndarens åligganden och stiftelsens styrelse. Den sistnämnda skulle utses av Humanistiska sektionen i Lund och bestå

av en inspektor samt två andra ledamöter. Härmed var i motsats till det tidigare provisoriet en officiell institution för folkminnesforskning skapad vid vårt universitet. Som stiftelsens studiefält och föremålet för dess insamlings- och forskningsarbete ävensom den i samband därmed bedrivna undervisningen angiver det Kungl. brevet det svenska folkets och främst då allmogens liv och kultur i vidaste mening, dess levnads- och arbetssätt, hus och husinredningar samt sociala förhållanden, seder och bruk, folktro och folkdiktning m. m.

Här är icke platsen att i detalj ingå på vad som under årens lopp åtgjorts i syfte att utvidga och stärka Hyltén-Cavallius-stiftelsens verksamhet eller konsolidera dess föreständares ställning genom att få hans befattning ombildad till professur. Upprepade gånger och såväl från Lunds som från Uppsala universitets sida ha anstalter vidtagits för att utverka antingen en ordinarie professur i folkminnesforskning eller en personlig professur åt docenten von Sydow. I viss mån komplicerades hela spørsmålet genom den icke alldeles lättlösta frågan om förhållandet mellan folkminnesforskningen, som framför allt behandlar de olika sidorna av folkets andliga kultur, och ämnet nordisk etnologi, som har dess materiella kultur till föremål. Under det att universitetsberedningen år 1937 förklarade sig anse både det förra och det senare ämnet så viktiga, att vart och ett av dem borde erhålla en företrädare i professors ställning vid universiteten, uttalade kanslern i sitt yttrande över 1939 års petita, att enligt hans mening de ifrågasatta professurerna lämpligast borde omfatta nordisk och jämförande folkkulturforskning, alltså ha till område såväl den andliga som den materiella kulturens fält, vilka ju delvis alltid måste komma att täcka varandra. I förhandenvarande läge ansåg sig kanslern dock icke kunna ifrågasätta, att två professurer i detta ämne skulle samtidigt inrättas i landet. Den närmaste åtgärden syntes enligt kanslerns åsikt böra bli, att von Sydow, som under en så lång följd av år företrätt folkminnesforskningen i Lund, erhöles en professur.

Sakens vidare utveckling har gått i den av kanslern förordade riktningen. Sedan statsutskottet vid 1939 års riksdag anbefallt ärendet till Kungl. Maj:ts beaktande och förklarat sig förvänta förslag däri redan till nästa års riksdag, upptog statsutskottet innevarande år förslaget under hänvisning till »den banbrytande verksamhet, von Sydow under en mycket lång följd av år utfört för den svenska folkminnesforskningen». Detta förslag om personlig professur blev också av riksdagen antaget, varpå Kungl. Maj:ts utnämning följde den 26 april 1940, kort efteråt supplerad med nya föreskrifter rörande Hyltén-Cavallius-stiftelsens organisation m. m.

Det är en ovanligt lång och hängiven vetenskaplig gärning av vägröjande art, som härmed erhållit sin välförtjänta lön. Universitetet bringar professor VON SYDOW sitt uppriktiga tack för vad han redan uträttat för sitt ur nationell och allmänt vetenskaplig synpunkt så viktiga ämne och ser såväl i hans beprövade lärarförmåga som i hans stora iderikedom och mångsidighet de bästa förutsättningar för hans fortsatta verksamhet. Det hälsar honom med särskild glädje och värme välkommen i hans nya ställning.

Professor VON SYDOW har om sig lämnat följande upplysningar:

Jag, *Carl Wilhelm von Sydow*, är född i Ryssby, Kronobergs län, $^{21}/_{12}$ 1878; föräldrar: d. v. föreståndaren för Kronobergs läns lantbruksskola Otto Ludvig von Sydow och Göthilda Rappe; avlade mogenhetsexamen vid Växjö h. allm. lärov. $^{8}/_{6}$ 1897; inskrevs som student vid Lunds univ. $^{9}/_{6}$ 1898; avlade fil. kand. $^{31}/_{1}$ 1901; fil. lic. $^{14}/_{12}$ 1908; disp. f. fil. doktorsgr. $^{20}/_{5}$ 1909; promoverades till fil. dr $^{28}/_{5}$ s. å.;

e. o. amanuens vid Lunds univ:s konstmuseum $^{18}/_{2}$ 1899— $^{9}/_{2}$ 1903; e. o. amanuens vid historiska museet $^{23}/_{5}$ 1908; amanuens vid historiska museet samt mynt- och medaljkabinettet $^{1}/_{1}$ 1909— $^{31}/_{12}$ 1911; amanuens vid konstmuseet $^{1}/_{1}$ 1909— $^{31}/_{12}$ 1910; e. o. amanuens vid univ.-biblioteket $^{20}/_{2}$ 1909; amanuens därst. $^{15}/_{10}$ 1910— $^{16}/_{1}$ 1918; notarie i filos. fakulteten $^{1}/_{1}$ 1910— $^{31}/_{5}$ 1912; docent i nordisk och jämförande folkminnesforskning $^{24}/_{9}$ 1910; förordnad $^{27}/_{3}$ 1913 att tillsvidare examinera i folkminnesforskning; föreståndare för Gunnar Olof Hytén-Cavallius' stiftelse för folkminnesforskning 1921; professors namn 1939; utnämndes till professor i nordisk och jämförande folkkulturforskning $^{20}/_{4}$ 1940 vid Lunds univ. (personlig professur);

tjänstgjorde som bitr. lärare vid Östergötlands folkhögskola i Lunnevad vintern 1897—98; vik. lärare vid Hvilans folkhögskola 2 mån. sommaren 1899; vid Grimslövs folkhögskola 1 mån. sommaren 1900; tredje lärare vid Blekinge folkhögskola i Ronneby sommaren 1901 samt 1904—06; andre lärare därst. 1906—08; bitr. lärare vid Hallands folkhögskola i Katrineberg vintern 1902—03; föreståndare för Blekinge läns småskoleseminarium i Ronneby 1907—08; t. f. föreståndare för Aug. Abrahamsons stiftelse å Näås sommaren 1911;

är hedersledamot av Kalmar nation sedan 1928; ledamot i folkminneskommittén 1920; ledamot av landsmålsföreningarnas i Lund styrelse sedan 1927;

företog med statsunderstöd studieresor till danska folkhögskolor 1903—04 och vetenskapliga studieresor till Tyskland sommaren 1904 och 1910, till Norge hösten 1910, med offentligt understöd till Tyskland och Danmark 1912, till Finland, Danmark, Norge och Tyskland 1913, till Norge 1917 och 1918, till Irland och England 1920, till Irland och Norge 1924, till Irland 1927, till Tyskland och Norge 1928, till Irland 1934, till Tyskland 1936 och till Belgien, Schweiz, Tyskland, Irland, Skottland och Frankrike 1937 samt har under åren 1913—20 med offentligt understöd företagit resor till olika delar av landet för att samla folkminnen eller organisera folkminnesinsamling;

är ledamot av Vetenskaps-Societeten i Lund sedan 1920; ledamot av K. Humanistiska Vetenskapssamfundet i Lund sedan s. å.; hedersledamot av Samfundet f. Nordiska museets främjande 1925; ledamot av Gustav Adolfs akademien

sedan 1932; hedersledamot av Folklore society (London) sedan 1937, av American folklore society sedan 1938; ledamot av Det kgl. danske Videnskabernes Selskab 1940;

blev Doctor of literature honoris causa vid The national univ. of Ireland i Dublin 1937 och RNO 1935.

Har av trycket utgivit följande skrifter:

La unua prego (Lingvo internacia. 1896).

Guds hjälp är bättre än kungens. Saga (Småhemmens kalender. 3, 1907).

Våra folkminnen. Folksaga, folksägen och folktro. Grundlinjer till föreläsningar över detta ämne vid sommarkurserna i Ronneby 1907. Karlshamn 1907.

Studier i Finnsägen och beslägtade byggmästarsägnar (Fataburen. 1907—08).

Hur ser själen ut? Ett litet kapitel ur vår folktro (Sv. folkhögskolans årsbok. 1908).

Våra folkminnen (Sv. turistfören:s årsskr. 1908).

Två spinnsagor. En studie i jämförande folksagoforskning. Sthm 1909. (Akad. avh.) 2 uppl. med ändr., tillägg och fransk resumé utg. ss. Sv. landsmål. Bih. B. 3. 1909—10.

Kloka Stina i Karshult. Några gamla anteckningar (Medd. fr. Norra Smålands fornml.-fören. 2, 1910).

Tors färd till Utgård (Danske Studier. 1910).

Om maran och varulven. Sägner från Bleking och Småland (Fästskr. t. H. F. Feilberg. Sthm 1911; Sv. landsmål 1911; Maal og minne. 1911).

Utredning rörande folkminnesforskning såsom examensämne i filosofiska fakulteten vid Lunds universitet. Lund 1912.

Geografi och naturbeskrivning i Beowulfssången (Förhandl. vid. Sv. filolog- o. historikermötet i Göteb. 1912).

Kludunte-Romelidöne-Conclusive (Danske Studier. 1912).

Nääs såsom folkuniversitet (Tidskr. f. det sv. folkbildn.-arb. 1, 1912).

Pottetorpa here (Grimslövs elevförb:s årsbok. 1912).

Råd och anvisningar för insamlande av folkminnen (Ur Värends historia. Växjö 1912).

Småländska folksagor (Ib.).

Världsspråk och vetenskap (Mondo. 1912).

Irishes in Beowulf (Verhandl. d. 52 Versamml. deutscher Philologen und Schulmänner in Marburg ... 1913).

Kung Orre (Maal og minne. 1913).

Starka karlar (Finn, utg. af Lukasgillet i Lund. 1913).

Axel Olrik. Några ord till 50-årsdagen (Folkm. o. folkt. 1, 1914).

Drakahallar och Drakaryd (Ib.).

Folkminnen och folkminnesforskning (Ib.).

Moltke Moe (Ib.).

Några ordspråk från Småland (Ib.).

Jätten Hymes bägare (Ib.; även i: Danske Studier. 1915, samt med undertiteln »Mytologisk studie» även utg. ss. Folkm. o. folkt:s skriftser. [1]. 1914).

Folkminnena och deras insamling. Råd och anvisningar (Folkm. o. folkt. 1, 1914; även utg. ss. samma skriftser. 2, 1915).

Grendel i anglosaxiska ortnamn (Namn och bygd. 2, 1914; även i: Nord. ortnamn. Hyllningsskr. tillägnad A. Noreen ... Upps. 1914).

- Gåtor från Skytts härad i Skåne samlade av Olof Christoffersson, ordnade och försedda med inledning. Lund 1915 (Folkm. fr. Skytts härad. 3; Ur Folkminnesfören:s i Lund saml. 1:3).
- Några jullekar från Hänger socken i Småland (Folkm. o. folkt. 2, 1915).
- »Nötrim» från Småland (Ib.).
- Om gåtor och gåtsystematik (Ib.).
- Stora Haddes och lilla Haddes (Ib.).
- Våra folkminnen och betydelsen av deras insamling (Redog. f. Skaraborgs läns folkhögskola. 1915—16; även i: Skånska folkminnen. Årsbok. 1926).
- Folkliga festseder. Några anmärkningar (Folkm. o. folkt. 3, 1916).
- Önskemål och synpunkter rörande insamling av folkminnen (Ib.).
- Tranan och vårfrudagen (Ib.; med undertiteln »En studie över några hittills obeaktade svenska folkseder», 1, i: Folkm. o. folkt:s skriftser. 3, 1916).
- Ein Märchen von Perrault und dessen Urform (Schweizer Archiv f. Volkskunde. 20, 1916).
- Axel Olrik (Folkm. o. folkt. 4, 1917).
- En gammal visa om julen (Ib.).
- Hembygdsvetenskap (Ib.).
- Axel Olrik 1864—1917 (Arkiv f. nordisk filologi. 33, 1917).
- Doppareda'n (Da'n före da'n. Jultidn. för Limhamn o. Malmö. 1917).
- Draken som skattevaktare (Danmarks folkeminder. 17: Fra dansk folkminnesaml. 4: Festskr. til E. Tang Kristensen. Khvn 1917).
- God afton om I hemma är! En studie över de nordiska majvisorna. Med facsimiler och musiknoter. Malmö 1917.
- Pri folkloro. Yurizita traduko da P. Ahlberg. Sthm 1917. (Por exerce e plezuro. 7).
- Gunnar Olof Hyllén-Cavallius. Några ord med anledning av 100-årsminnet (Folkm. o. folkt. 5, 1918).
- Hur bör insamlingen av våra folkminnen organiseras? Ett förslag och en vädjan. (Ib.; i särtr. under titeln Samla folkminnen! Malmö 1918).
- Sigurds strid med Fävrne. En studie rörande hjältesagans förhållande till folkdiktningen. Lund 1918. (LUÅ N.F. Avd. 1. Bd 14. Nr 16).
- Våra folkminnen. En populär framställning. Ib. 1919.
- Folkminnesforskning såsom vetenskap och universitetsdisciplin. Genmäle ... (Rig. 2, 1919).
- Jättarna i mytologi och folktro (Folkm. o. folkt. 6, 1919).
- Några begravningsbruk (Ib.).
- Hembygdslitteratur. Några krav och synpunkter (Ib. 7, 1920).
- Mytologiens jättar. Ett svar till professor Edv. Lehmann (Ib.).
- Iriskt inflytande på nordisk guda- och hjältesaga (Vet.-soc:s i Lund årsbok. 1920).
- Folkminnesforskning och filologi. Ett svar till professor Finnur Jónsson (Folkm. o. folkt. 8, 1921).
- H. F. Feilberg (Ib.).
- Mera om folkminnen och filologi (Ib.).
- Gudinnan Fröja i folktraditionen (Fören. för sv. kulturhist. Böcker. 2: Etnol. stud. tillägn. N. E. Hammarstedt ... Sthm 1921).
- Några ord om folkminnenas kulturbetydelse (Från Ljusnarsbergen. Lindesb. 1921).
- Wärend och wírdarne, af G. O. Hyllén-Cavallius. 2:a uppl. utgifven. Del 1—2. Sthm 1921—22.
- Schiane, av Fader Peter O'Leary, översatt från gaeliskan. Ib. 1921.

- Bäckahästen (Vet.-soc:s i Lund årsbok. 1922).
 Folkminnesforskning och filologi (Folk. o. folkt. 9, 1922).
 Majsjungningen och »Pigevisan» (Ib.).
 Om folkminneskurser. Några reflexioner med anledning av Tomelillakursen (Ib.).
 Beowulfskalden och nordisk tradition (Vet.-soc:s i Lund årsbok. 1923).
 Folkdräkter och folktradition (Folk. o. folkt. 10, 1923).
 Liknelser och sagor (Folkhögskolans julbok. 1923; även i Tidskr. f. sv. folkhögskolan. 4, 1923).
 Maj- och midsommarfirning i Blekinge (Blekinge-bygder. 1, 1923).
 Beowulf och Bjarke (Skrifter utg. av Sv. litt.-sällsk. i Finl. 170; Stud. i nord. filol. 14, 1923).
 »Bära skugga», en egendomlig begravningssed (Folk. o. folkt. 11, 1924).
 Hur mytforskningen tolkat Beowulfdikten (Ib.).
 Naturväsen. En översikt till ledning för samlare (Ib.).
 Folkminnen. Folkminnenas betydelse inom hembygdsforskningen (Luleå stifts folkskolemöte i Umeå ... 1922. Ber. ... Umeå 1924).
 Folkminnesforskning (Växjö stifts 20:e folkskolläraremöte i Växjö ... 1923. Redog. ... Växjö 1924).
 Ortnamnundersökningarnas organisationsfråga. Anmärkningar vid »Betänkande med förslag till ett systematiskt utforskande av den svenska allmogekulturen avgivet av därtill utsedda sakkunnige» (Namn och bygd. 12, 1924). [Tills. m. H. Geijer.]
 Särskilt yttrande (Bet. m. förslag t. ett systematiskt utforskande av den sv. allmogekulturen ... 1. Sthm 1924 = SOU 1924: 26). [Tills. m. H. Geijer.]
 Scyld Sceefing (Namn och bygd. 12, 1924).
 Antti Aarne (Folk. o. folkt. 12, 1925).
 Spöktro och vättetro (Ib.).
 Det ovanligas betydelse i tro och sed (Ib. 13, 1926).
 Älvorna — de dödas andar? Svar [till G. Ahlberg och till A. Nordén] (Ib. 13, 1926. 14, 1927).
 Folksagan såsom indoeuropeisk tradition (Arkiv f. nord. filologi. 42, 1926).
 Föreställningar om födelse i folksagan (Vet.-soc:s i Lund årsbok. 1926).
 Majträd och lyckoträd (Folklorist. stud. o. saml. 2: Folkminnesstudier tillägn. H. Celanders. Göteborg. 1926).
 Några folksagor från Torna härad (Skånska folk. Årsbok, 1926).
 Bröllop och midsommar. Folkminnen från Hånger och Ljungby (Värnamo hembygdsfören:s årsskr. 1927).
 Folksagoforskningen (Folk. o. folkt. 14, 1927).
 Hjaltesagans framväxt med särskild hänsyn till Sigurdsdiktningen (Arkiv f. nord. filologi. 43, 1927).
 Volkskundliche Arbeit in Schweden (Nord. Volkskundeforschung, hrsg. v. J. Meier. 1927).
 Associationens betydelse i folklig tro och sed. Föredrag ... [jämte] Svar [på kritik] (Folk. o. folkt. 15, 1928).
 Brynhildsepisoden i tysk tradition (Arkiv f. nord. filologi. 44, 1928).
 Diktning i folkets tro och sed (Finn. 1928).
 Norska folkminnen (Folk. o. folkt. 15, 1928).
 Die psychologischen Gründe der Mana-Vorstellung (Vet.-soc:s i Lund årsbok. 1929. Även något förkortad, i: Actes du 5e Congrès intern. d'hist. des religions à Lund ... 1929. Lund 1930).

- Majgren, majträd och majstäng (Budkavlen. 8, 1929).
 Min barndoms jular (Jul-post. 1929).
 Minnen från min barndomstid på Tranhult (1878—1885). Hägkomster o. livsintryck. 10, 1929).
 Prosit! — Gud hjälp! Några folkliga föreställningar om nysning (Skånska folkm. Årsbok. 1929).
 Den fornegyptiska sagan om de två bröderna. Ett utkast till dess historia och utveckling (Vet.-soc:s i Lund årsbok. 1930).
 Occidental eller esperanto. Några ord i världsspråksfrågan (Ariel. 10, 1930).
 Om falskt och äkta i folktraditionen m. m. Svar på rektor Celanders genmäle (Folkm. o. folkt. 17, 1930. Även i: Skånska folkm. Årsbok 1930).
 Världsspråksfrågan (Nykterhetsfolkets kalender. 1930).
 Esque Latino sine flexione es apt quam lingue international? (Cosmoglotta. 10, 1931).
 Inledning (Nord. kultur. 9 B, 1931).
 Lucia und Christkindlein (Zeitschr. f. Volksk. N.F. 2, 1931).
 Något om hembygdsrörelse och bygdeforskning i Sverige (Fortid og Nutid. 9, 1931).
 Om folkets sägner (Nord. kultur. 9 B, 1931).
 Om folksagorna (Ib.).
 Svenska folksagor i Sverige och Finland (Ib.).
 Sveriges och Finlands svenska folksägnar (Ib.).
 Quele paroles concernent Latino sine flexione (Cosmoglotta. 10, 1931).
 Wilhelm Mannhardt und sein Briefwechsel mit Gunnar Olof Hyltén-Cavallius (Vet.-soc:s i Lund årsbok. 1931).
 Discussion pri un international terminologie folkloristic (Cosmoglotta. 11, 1932).
 Märchenforschung und Philologie. Vortrag auf dem 7. nord. Philol.-Kongr. in Lund ... 1932, nebst einem Bericht über die gleichzeitig abgehaltene Märchenforscherkonferenz (Vet.-soc:s i Lund årsbok. 1932).
 Något om tråden i folkets tro och sed (Sv. kulturbilder. 6, 1932).
 Om traditionsspridning (Scandia. 5, 1932; på finska i: Historiallinen aikakauskirja. 1932).
 »Sagornas international» (Lundagård. 13, 1932).
 Trollbröllopet i säterstugan (Fryksände förr o. nu. 3, 1933).
 Geography and folk-tale ecotypes (Béaloideas. 8, 1934).
 Kategorien der Prosa-Volksdichtung (Volkskundl. Gaben J. Meier dargebr. Berl. & Lpz. 1934).
 Nibelungendiktningen och sägnen om »An' bheoir lochlannach» (Lunder germanist. Forsch. 1. Studia Germ. tillägn. E. A. Kock. Lund 1934).
 Nils Lithberg (Vet.-soc:s i Lund årsbok. 1934).
 The Mannhardtian theories about the last sheaf and the fertility from a modern critical point of view (Folk-lore. 45, 1934).
 Die jetzige Stellung der Märchenforschung. Ziele und Mittel mit besonderer Hinsicht auf organisierte Zusammenarbeit (Saga o. sed. 1935).
 Ett bidrag till riternas psykologi (Festschrift tillägn. A. Herrlin. Lund 1935).
 Från tro till sägen (Vår hembygd. 1935).
 Germansk tradition. Föredrag (Saga o. sed. 1935).
 Julbocken (Djurskyddet. 44, 1935).
 Sagoforskarkongressen i Lund (Folkm. o. folkt. 22, 1935).

- Övernaturliga väsen (Nord. kultur. 19, 1935).
 Fabler och legendsagor (Röster i radio. 1936).
 Germansk tradition (Forhandl. paa det 8 nord. Filologmøde ... 1935. Khvn 1936).
 Något om skånsk jul (Nationell jul. 3, 1936).
 Skånsk folkdiktning (En bok om Skåne. 1. Malmö 1936).
 Folklig dit-tradition. Ett terminologiskt utkast (Folkm. o. folkt. 24, 1937. Festskrift f. S. Ek).
 Lucia (Nationell jul. 4, 1937).
 Circulation des contes populaires (Zeitschr. f. lothr. Volksk. 1938. Utdrag i: Travaux du 1 congrès intern. de folklore 1937. Tours 1938).
 Einige kritische Bemerkungen zur Wandertheorie (Zeitschr. f. Volksk. N.F. 8, 1938).
 Occidental eller esperanto (Li sved occidentaliste. 1938).
 Popular prose traditions and their classification (Saga o. sed. 1938).
 Erstes und Letztes in der volkstümlichen Überlieferung, besonders in Hinsicht auf die Erntegebräuche (Congrès intern. d. sciences anthropologiques et ethnologiques. CR d. la 2 sess. Copenh. 1938. Copenh. 1939).
 Die Begriffe des Ersten und Letzten in der Volksüberlieferung mit besonderer Berücksichtigung der Erntegebräuche (Folk-liv. 3, 1939).
 Min Lunnevals-tid (Lunneval. 12, 1940).
 Om ryktet (Lundagård. 1940).
 Artiklar i Nord. familjebok, Sv. uppslagsbok, Handwörterbuch des deutschen Märchens samt i Enciclopedia italiana. — Tidningsartiklar. — Smärre meddelanden i Folkm. o. folkt. — Recensioner i Arikv f. nord. filologi, Folkm. o. folkt., Tidskr. f. hembygdsvård, Maal o. Minne samt Anzeiger f. deutsch. Altert. — Har av samlingsverket Nord. kultur utg. D. 9 B. — Medredaktör av Folkm. o. folkt. 1914—30 samt av FFCommunications Nr 1—126 (1914—39).

Professor VON SYDOW tillträder sitt ämbete lördagen den 23 november med en föreläsning över »*Religionsforskning och folktradition*».

* *

*

Den professur i svenska språket, som nyligen erhållit innehavare, är icke blott till namnet, utan också till sitt ämnesområde och sin tyngdpunkt en i viss mån ny professur, ehuru den tillkommit endast genom omreglering av en tidigare.

I många år har ämnet nordiska språk vid vartdera universitetet varit företrätt av två professorer, men under det att i Uppsala den ena lärostolen benämndes professur i nordiska språk och den andra professur i svenska språket, buro vid Lunds universitet bägge benämningen professorer i nordiska språk. Initiativet till en nyreglering av förhållandet på detta område togs av universitetsberedningen, som i sitt 1937 avgivna betänkande hävdade som sin åsikt, att vid varje svenskt

statsuniversitet borde finnas en lärostol, vars innehavare inriktat sin forskning på studiet av svenska språket och särskilt det nu levande språket — riksspråket såväl som dialekterna. Redan hänsynen till modersmålsundervisningen i skolorna och de därmed förknippade problemen gjorde det önskvärt, att vi i landet ägde tillgång till forskare, vilka voro särskilt skickade att sätta in dessa frågor i deras vetenskapliga sammanhang. Åtgärder borde därför vidtagas i syfte att tillgodose detta önskemål.

Beredningen ansåge, att vid vartdera universitetet den ena av de båda här ifrågavarande lärostolarna borde benämnas professor i *nordiska språk*. Denna professors ämnesområde borde omfatta samtliga nordiska språk med särskilt beaktande av deras inbördes sammanhang. Den andra lärostolen borde erhålla benämningen professor i *svenska språket*. Det borde uttryckligen fastslås, att tyngdpunkten inom denna lärostols ämnesområde utgjordes av nysvenskan och särskilt av det levande språket.

För Lunds universitets vidkommande borde alltså riksdagens medgivande inhämtas till att benämningen å den ena av de två lärostolarna i nordiska språk ändrades till professor i svenska språket. Ifråga om de båda Uppsalaprofessorerna erfordrades däremot ingen ändring i universitetets stat.

Inom de akademiska instanser, som hade att yttra sig om universitetsberedningens förslag, gjorde sig på denna punkt något olika meningar gällande. Humanistiska sektionen i Uppsala tillstyrkte beredningens förslag, men underströk tillika, att fordran på vetenskaplig produktion även på fornsvenskt område borde upprätthållas för erhållande av kompetens till professor i svenska språket. Lundasektionen avstyrkte däremot all förändring rörande benämningen på de båda professorerna i nordiska språk vid universitetet, detta bl. a. emedan det vore självklart, att en innehavare av en dylik professor i Sverige borde hava ådagalagt kompetens i svenska språket.

Universitetskanslern tillstyrkte för sin del att beredningens förslag genomfördes, varvid han dock förutsatte att, på sätt humanistiska sektionen i Uppsala förordat, krav på vetenskaplig produktion även på fornsvenskt område upprätthölls för erhållande av kompetens till professor i svenska språket. Departementschefen slutligen uttalade i proposition till 1938 års riksdag, att han funne universitetsberedningens av kanslern tillstyrkta förslag, varigenom den ena numera lediga Lundaprofessuren i nordiska språk skulle erhålla benämningen professor i svenska språket, väl motiverat, givetvis under nyss angivna förutsättning rörande meritering i fornsvenska. Då slutligen de sak-

kunnige och andra, som hade att yttra sig om befordringsärendet, icke voro fullt ense om den exakta innebörden i departementschefens uttalande (vilket här endast helt kort refererats), fastlog kanslern ytterligare i sitt yttrande rörande tillsättningen av professuren, att tyngdpunkten inom lärostolens område skulle utgöras av nysvenskan och särskilt av det levande språket. För kompetens till professuren borde dock upprätthållas krav på vetenskaplig produktion även på fornsvenskt område.

Till den sålunda omreglerade, genom professor EMIL OLSONS förtidiga bortgång lediga professuren hade ett stort antal sökande anmält sig. Deras rika, delvis mycket värdefulla och till ytterst olika områden förlagda vetenskapliga produktion gav ett starkt intryck av den intensitet och den vida orientering, som f. n. präglar arbetet på den nordiska och svenska filologiens område. Enskildheterna i det delvis ganska svåra befordringsärendet skola icke här rekapituleras. Tre av de fyra sakkunnige placerade den näst yngste av de sökande, docenten K. G. LJUNGGREN, på första förslagsrummet, och flertalet inom humanistiska sektionen anslöt sig till samma mening. Med stor övervikt blev docenten LJUNGGREN även av det Större akademiska konsistoriet föreslagen till erhållande av professuren och blev efter förord av kanslern också av Kungl. Maj:t utnämnd den 21 juni 1940.

Den förebragta utredningen har klart ådagalagt professor LJUNGGRENS stora initiativrikedom, mångsidighet och forskarenergi. Han har presterat arbeten av hög kvalitet, och hans utvecklingskurva synes avgjort vara i stigande. Universitetet bringar honom sin uppriktiga lyckönskan till den synnerligen viktiga lärostol, som han vid ovanligt unga år erhållit, och tillönskar honom framgång och glädje i hans blivande verksamhet.

Professor LJUNGGREN har om sig lämnat följande upplysningar:

Jag, *Karl Gustav Ljunggren*, son till lektorn fil. dr Carl August Ljunggren och Ester Andersson, är född i Halmstad den 6 december 1906;

avlade studentexamen vid Halmstads högre allmänna läroverk den 31 maj 1924, inskrevs som student vid Lunds universitet den 15 september samma år, avlade filosofisk ämbetsexamen den 31 oktober 1927, efterprövning till samma examen den 15 september 1928, filosofie licentiatexamen den 15 september 1930, disputerade för filosofisk doktorsgrad den 2 april 1932 och utnämndes till filosofie doktor den 31 maj samma år;

förordnades till docent i nordiska språk vid Lunds universitet den 10 maj 1932;

meddelade som docentstipendiat akademisk undervisning h. t. 1934—v. t. 1940 och var vid två tillfällen fakultetsopponent;

utnämndes den 21 juni 1940 att fr. o. m. den 1 juli samma år vara professor i svenska språket vid Lunds universitet;

var anställd vid Svenska Akademiens ordboksredaktion i Lund $\frac{1}{12}$ 1931—
30/9 1934;

genomgick provår vid Lunds högre allmänna läroverk 1934 samt har bestritt
kortare vikariat vid detta läroverk och Lunds privata elementarskola;

är sedan 1937 medlem av Vetenskaps-Societeten i Lund och sedan 1938 dess
sekreterare;

är sedan 1938 sekreterare i Sydsvenska ortnamnssällskapet och ledare av
dess undersökning av Skånes ortnamn;

vistades såsom innehavare av ett Riksstatsens resestipendium två månader
under år 1939 på Island för språkstudier;

var Hallands nations prokurator 1930—1931, Lunds studentkårs kassör 1934
—1938 och studentkårens tuberkulosbyrås kassör 1935—1938;

Har av trycket utgivit följande skrifter:

Hallands runminnesmärken (Vår bygd. Hallands hembygdsförb. årsskr. 15, 1930).

Hallands runstenar (Arkiv f. nord. filol. 47, 1931).

Studier över förhållandet mellan verbalpartikel och verb i fornsvenskan. Lund
1932. (Grad.-avh.)

En öländsk runsten och de fornnordiska namnen på *móðr* (Arkiv f. nord. filol.
49, 1933).

Lis Jacobsen, Svenskevældets Fald. [Rec.] (Ibid.)

Namnen i det gamla Halmstads topografi (Föreningen Gamla Halmstads års-
bok. 10, 1933).

En skånsk runsten — ett skånskt ortnamn (Namn o. bygd. 22, 1934). [Tills. m.
I. Lindquist.]

Lis Jacobsen, Nye Runeforskninger. [Rec.] (Arkiv f. nord. filol. 50, 1934).

Lis Jacobsen, Eggjumstenen. [Rec.] (Ibid.)

Hans Brix, Systematiske Beregninger i de danske Runeindskrifter. [Rec.] (Ibid.)

»Allmänning» såsom topografisk benämning i Nordens medeltida städer (Lunder
germanist. Forschungen. 1: Studia Germanica tillägn. E. A. Kock. Lund 1934).

Till Halmstads borgerskaps äldre historia (Föreningen Gamla Halmstads årsbok.
11. 1934).

»Ge på kakan.» En gammal västgötsk bröllopssed och dess ursprung (Vet.-Soc.
i Lund. Årsbok. 1934).

Halmstads byfogderäkenskaper 1610—42 (Föreningen Gamla Halmstads årsbok.
12, 1935).

Till utvecklingen av *os*, *öse* i ortnamn (Nomina Germanica. Hyllningsskr. till
B. I. Hesselman. Uppsala 1935. Även i Namn o. bygd. 24, 1936).

Några olikheter mellan Olavus Petris och Peder Galles språkbruk i »Swar påå
tolf spörmål» (Bidrag till nordisk filologi tillägn. E. Olson. Lund 1936).

Till de försäkrande adverbens betydelseutveckling i svenskan (Nysv. studier.
16, 1936).

Två förteckningar från 1500-talet över Halmstads borgerskap (Föreningen Gamla
Halmstads årsbok. 13, 1936).

Studier över verbalsammansättningen i 1500-talets svenska. Lund 1937. (Lunds
univ. årsskr. N. F. Avd. 1. Bd 32. Nr 6.)

Äldre Hallandsskildrare och Hallandsskildringar (Vår bygd. Hallands hembygds-
förb. årsskr. 22, 1937).

Några anmärkningar till tolkningarna av Setrekammens inskrifter (Arkiv f. nord.
filol. 53, 1937).

- Anteckningar till Skírnismál och Rígspula (Ibid. 53—54, 1937—39).
 Köping, Köpinge och Kaupangr (Namn o. bygd. 25, 1937).
 Kraftuttryck av typen »ge något hundan», »ge något katten» o. d. (Nysv. studier. 17, 1937).
 Undersökningar över nordiska ortnamns behandling i medellågtyskan och medellågtyska drag i gamla nordiska ortnamn. Lund 1937. (Lunds univ. årsskr. N. F. Avd. 1. Bd 33. Nr 7. 1937.)
 Halmstads äldsta sigill och medeltida tolkningar av namnet Halmstad (Föreningen Gamla Halmstads årsbok. 14, 1937).
 1607 års skråordning för Halmstads skräddare (Ibid.).
 Emil Olson (Vet.-Soc. i Lund. Årsbok. 1937).
 Getinge-stenens runinskrifter (Vår bygd. Hallands hembygdsförb. årsskr. 23, 1938).
 Kronobergs läns runinskrifter granskade och tolkade av Ragnar Kinander [Rec.] (Arkiv f. nord. filol. 54, 1938—39).
 B. Bjerre, Nordiska konjunktionsbildningar med temporal innebörd. [Rec.] (Ibid.).
 Adjektivering av substantiv i svenskan. Undersökningar i svensk ordbildnings- och betydelselära. Lund 1939. (Lunds univ. årsskr. N. F. Avd. 1. Bd 35. Nr 3.)
 Något om halländsk folkmålsforskning (Katrinebergs elevförb. 1939).
 Ett kapitel ur språkets liv. När substantiv bli adjektiv. (Nord. tidskr. (Lett.) N. S. 15, 1939).
 Svenska dialektordböcker. En översikt (Vet.-Soc. i Lund. Årsbok. 1938).
 Bennikan (Sydsv. ortnamnssällsk. årsskr. 1937—39).
 Till namnet Klagstorp (Ibid.).
 Prästrelationerna från Skåne av år 1624. Utg. av John Tuneld. [Rec.] (Ibid.).
 Ture Johannisson, Verbal och postverbal partikelkomposition i de germanska språken. [Rec.] (Arkiv f. nord. filol. 55, 1939—40).
 Ve congrès international de linguistes Bruxelles 1939. Dokumente zur Interpunktion europäischer Sprachen. [Rec.] (Ibid.).
 Artiklar i Lunds Dagblad, Lundagård, Sydsv. dagbladet, Halland, Hallandsposten.
 Nordiska personnamnsordböcker. En översikt med anledning av »Danmarks gamle Personnavne» (Scandia 1940).
Redigerat:
 Svenska Akademiens ordbok, partierna inacceptabel — incitera, indemnifikation — indisk, indo-, iordning- — iröra, isabell — iösa, jaga — jaguar, jahvism — jakobsit, jakt — jalbär, kafé — kakuminal, kapra — kaputt.
 Halland. En bok om hembygden utgiven av Hallands nation i Lund. Lund 1938. [Tills. med O. Christner och B. Möller.]
 Sydsvenska ortnamnssällskapets årsskrift 1937—1939. Lund 1939.
 Vetenskaps-Societeten i Lund. Årsbok 1939.
Under tryckning:
 Behandlingen av namn m. m. i våra äldre reformationsskrifter. Ett bidrag till bestämmandet av författar- eller översättarskap (Arkiv f. nord. filol.).
 Uppgifterna om Halmstads kyrka och Halmstads skola i Lunds stifts landebok av 1569 (Föreningen Gamla Halmstads årsbok 1940).
 Ändringarna i Almqvists 'Det går an' (Vet. Soc. i Lund. Årsbok. 1940).
- Professor LJUNGGREN tillträder sitt ämbete lördagen den 30 november med en föreläsning över »*Språkforskning och språkvård*».

Den förste innehavaren av professuren i slaviska språk vid Lunds universitet var SIGURD AGRELL, som utnämndes år 1921 efter att redan tidigare (sedan 1908) ha verkat som lärare och examinator i ämnet. AGRELL var en rikt utrustad natur, högt begåvad såväl i vetenskapligt som i litterärt avseende, idérisk och vittfamnande, varmhjärtad och fascinerande, och hans oväntat tidiga bortgång år 1937 betydde såväl för universitetet som för hans vänner en mycket stor förlust. Som sökande till den genom hans fränfalle lediga lärostolen anmälde sig dåvarande docenten vid Uppsala universitet G. GUNNARSSON och förste bibliotekarien vid Stockholms stadsbibliotek fil. dr K. P. KNUTSSON. Sakkunnigutredningen gav vid handen, att båda voro »framstående forskare med god kompetens att handhava den ifrågavarande professuren». Något företräde tillerkändes docenten GUNNARSSON, som den 18 november 1938 utnämndes till professor i ämnet.

Efter en tämligen kort tids verksamhet i Lund mottog emellertid professor GUNNARSSON kallelse till motsvarande ämbete vid Uppsala universitet och utnämndes till dess innehavare den 30 december 1939. Till den sålunda ånyo lediga professuren härstädes anmälde sig endast bibliotekarien dr KNUTSSON som sökande. Sedan inom Humanistiska sektionen förslag väckts om dr KNUTSSONS kallande till professuren, hemställde Större akademiska konsistoriet i en till kanslern ställd skrivelse om utverkande av Kungl. Maj:ts tillstånd till att ovannämnda sakkunnigutredning måtte få läggas till grund för förevarande befordringsärende och att sålunda frågan om dr KNUTSSONS kallelse måtte få avgöras utan förnyad prövning av sakkunnige. Denna hemställan blev den 10 maj 1940 av Kungl. Maj:t bifallen. Sedan kallelsefrågan därefter i vederbörlig ordning behandlats, utnämndes bibliotekarien KNUTSSON den 21 juni 1940 till innehavare av professuren.

Professor KNUTSSON har både som student, docent och biblioteksman tillhört det universitet, till vilket han nu återbördas som främste målsman för ett ämne, vars stora betydelse torde komma att framstå allt klarare i framtiden. Han har också gjort sig känd för en ovanlig grad av energi och plikttrohet, stor begåvning för språkvetenskaplig forskning och levande intresse för sin undervisning. Universitetet bringar honom därför en varm och uppriktig välkomsthälsning och önskar honom all framgång i hans betydelsefulla värv.

Professor KNUTSSON har om sig lämnat följande upplysningar:

Jag, *Knut Peter Knutsson*, är född i Dalby, Malmöhus län den 5 mars 1897; föräldrar snickarmästaren Nils Knutsson och hans hustru Sigrid Maria Ohlquist; avlade studentexamen vid Lunds högre allmänna läroverk den 26 maj 1916; inskrevs som student vid Lunds universitet samma år och avlade därstädes filo-

sofie kandidatexamen den 15 december 1920; avlade filosofie licentiatexamen den 15 september 1923; disputerade för filosofie doktorsgrad den 28 maj 1926;

innehade förordnande som docent i slaviska språk vid Lunds universitet under tiden $10/6$ 1926— $31/12$ 1929;

fullgjorde provtjänstgöring vid Lunds universitetsbibliotek under tiden $1/3$ — $30/11$ 1922 och förordnades till e. o. amanuens därstädes den 1 december samma år, samt till amanuens den 15 september 1923 och tjänstgjorde som halvtidsamanuens under tiden den $1/7$ 1926— $31/12$ 1929;

tjänstgjorde som t. f. amanuens vid Humanistiska sektionens seminariebibliotek i Lund vårterminen 1924 och som amanuens därstädes fr. o. m. höstterminen 1924 t. o. m. höstterminen 1926;

utnämndes till förste bibliotekarie vid Stockholms stadsbibliotek den 14 december 1929 och innehade denna befattning under tiden den 1 januari 1930 till den 30 juni 1940;

föreläste 1932, 1936, 1938 och 1940 vid de av Kungl. Skolöverstyrelsen anordnade kurserna för utbildning av bibliotekspersonal vid de större folkbiblioteken; har företagit följande utrikesresor för språkstudier: till Tjeckoslovakien 1921 och 1927; till det ryska klostret i Petseri, Estland 1937 och 1938;

utnämndes den 21 juni 1940 till professor i slaviska språk vid Lunds universitet.

Har av trycket utgivit följande skrifter:

Bibliografi över de under 1923 från trycket utg., huvudsakligen svenska skrifter, som röra modersmålsundervisningen (Årsskr. f. Modersmålslärares fören. 1924. Göteborg. 1924).

Über die sogenannte zweite Palatalisierung in den slavischen Sprachen. Lund & Lpz. 1926. (LUÅ. N. F. Avd. 1. Bd 21. Nr 9.)

Zur slavischen Lehnwörterkunde (Zeitschr. f. slav. Philol. Bd 4 (1927). S. 383—390).

Die germanischen Lehnwörter im Slavischen vom Typus buky. Lund & Lpz. 1929. (LUÅ. N. F. Avd. 1. Bd 24. Nr 9.)

Zur Etymologie von slav. vitedz. (K. Human. Vetenskapssamf. i Lund årsber. 1929—30, 2. S. 1—19).

Principerna för folkbibliotekens bokinköp (Det tredje nordiske bibliotekmøte i Oslo 24.—26. august 1933. Foredrag og ordskifte. Oslo 1933. S. 97—105).

Abg. azv. (Zeitschr. f. slav. Philol. Bd 12 (1935). S. 94—102).

O neskol'kich drevne-russkich pergamentnykh otryvkach evangel'skich čtenij v Švecii (Slavia. Ročn. 15 (1937/38). S. 53—72).

Zur Frage über die ältesten germanischen Lehnwörter im Slavischen (Zeitschr. f. slav. Philol. Bd 15 (1938). S. 121—140).

Der Tempel in Arkona (Zeitschr. f. slav. Philol. Bd 16 (1939). S. 141—151). Översättningar:

Čapek, K., R. U. R. Rossums universal robots. Drama. Sthm [1934]. (Radiotjänsts teaterbibliotek. 3.)

Berberova, Nina, Tjajkovskij. Sthm 1936.

Professor KNUTSSON tillträder sitt ämbete onsdagen den 4 december med en föreläsning över »*Oblomovs dröm och Lenins*».

*

*

*

Till dessa akademiska högtidligheter får jag vördsamt inbjuda:

Statsrådet och Chefen för K. Ecklesiastikdepartementet, Professorn och Kommendören, Fil. D:r GÖSTA BAGGE;

Kanslern för rikets universitet, f. Ministern för utrikes ärendena Jur. D:r ÖSTEN UNDÉN;

f. Kanslern för rikets universitet, Riddaren och Kommendören av K. Maj:ts Orden m. m., Jur. Jubeld:r ERNST TRYGGER;

Universitetets Prokansler, Biskopen över Lunds stift, Kommendören med stora korset av K. Nordstjärneorden m. m., Teol. D:r EDVARD MAGNUS RODHE;

Landshövdingen över Malmöhus län, Fil. D:r ARTHUR NATANAEL THOMSON;

t. f. Landshövdingen över Malmöhus län, Krigsrådet och Kommendören, Jur. Kand. E. V. SVERNE;

Presidenten i K. Hovrätten över Skåne och Blekinge, Riddaren av K. Nordstjärneorden, Jur. D:r KARL JOHAN DANIEL SCHLYTER;

t. f. Borgmästaren i Lund, Rådmannen GUSTAF SANDAHL;

Lunds stadsfullmäktiges Ordförande, Expeditören PER LARSSON;

Universitetets samtliga förre och nuvarande lärare och tjänstemän, stadens styrelse och fullmäktige, stadens prästerskap, rektorer och lärare vid Högre allmänna läroverket i Lund, vid Lunds privata elementarskola och vid Folkskoleseminariet i Lund, Lunds studentkår och alla övriga idkare, gynnare och vänner av vetenskap.

Samling sker kl. 11,30 f. m. i akademiska konsistoriets sessionsrum, och processionen avgår därifrån precis kl. 12 midd. till Universitetets aula.

För damer äro platser reserverade på aulans galleri; tillträde från kl. 11,30 f. m.

Lund i november 1940.

Einar Löfstedt.